

Omgevingsvergunning komt eraan

Op 4 november heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Dat betekent dat deze wet, die de omgevingsvergunning regelt, na jaren van voorbereiding er inderdaad komt. Om de bestaande knelpunten bij de uitvoering op te lossen, wil het kabinet omgevingsdiensten belasten met de uitvoering en handhaving van VROM-regels.

Met de Wabo worden vergunningen voor bouwen, wonen, monumenten, ruimte, natuur en milieu onder één wet gebracht en daarmee als één aanvraag ingediend en behandeld. Hierdoor wordt achter het overheidsloket de afstemming tussen de vergunningen geregeld. Dit moet leiden tot kortere procedures, geen tegenstrijdige voorschriften en een betere dienstverlening door de overheid aan bedrijven en burgers. Streefdatum voor de nieuwe vergunning is 1 januari 2010. Provincies, gemeenten, waterschappen en rijk moeten zorgen dat zij op dat moment gereed zijn om de wet uit te voeren.

Omgevingsdiensten

Het kabinet stelt voor om omgevingsdiensten te belasten met de

uitvoering, toezicht en handhaving van VROM-regels. Het kabinet maakte dit bekend gelijk met de behandeling van de Wabo in de Eerste Kamer. Die omgevingsdiensten zouden dan als taak het voorbereiden van de omgevingsvergunning, het toezicht op de naleving van de VROM-regels (wonen, ruimte, milieu) en het voorbereiden van sancties bij overtredingen hiervan krijgen. Dergelijke diensten doen hun werk in opdracht van het bevoegd gezag - de gemeenten en provincies - en krijgen geen eigen bestuurlijke bevoegdheden. Met de inrichting van de omgevingsdiensten wil het kabinet zowel problemen op het vlak van toezicht aanpakken als de bestuurlijke en ambtelijke drukte rond vergunningverlening terugbrengen.

Aanbod IPO en VNG

Het IPO en de VNG hebben eerder in een intentieverklaring de minis-

ters Cramer, Ter Horst en Hirsch Ballin gevraagd om ruimte om zelf met een voorstel te komen tot robuuste landsdekkende uitvoeringsorganisaties. Zij erkennen het probleem van versnippering en fragmentatie, maar zien als oplossing het samen delen van kennis, deskundigheid en capaciteit voor gemeenten en provincies. Door samenwerking kan ook de continuïteit van de uitvoering beter geborgd worden.

Als reactie op de kabinetsbrief heeft de VNG het aanbod éézijdig ingetrokken. De koepelorganisatie van de provincies heeft dit niet gedaan. Werken met omgevingsdiensten betekent wat het IPO betreft echter niet dat alle taken automatisch moeten worden overgeheveld. Omgevingsdiensten moeten een kwaliteitsprobleem oplossen; het is de vraag of deze problemen voor alle taken gelden en tevens of dat dan de beste oplossing is. Er blijft

sowieso altijd een loket voor de burger bij de gemeenten, ook voor zaken zoals het ophalen van een nieuw paspoort.

IPO en ook VNG vinden dat oplossingen voor het kwaliteitsprobleem, waaronder de fragmentatie, vanuit de praktijk en in overleg moeten worden bedacht. Zij zien voordelen in een gezamenlijke back office, maar dan als het gaat om het delen van deskundigheid en de borging van continue kwaliteit. Zo kunnen provincies en gemeenten bijvoorbeeld gebruik maken van elkaars specifieke deskundigheden op het gebied van geluid. En als er iemand ziek is gaat het werk gewoon door. Daarnaast zijn er allerlei voordelen op het gebied van efficiëntie en gelijke behandeling. En niet het minst belangrijke: de burger en de ondernemer zullen van dit alles niets merken, anders dan dat er veel sneller dan voorheen een vergunning van goede kwaliteit ligt.

Geen verplichting

Inmiddels heeft minister Cramer bij de behandeling van de VROM begroting aangegeven dat het kabinet niet uitgaat van een wettelijke verplichting tot vorming van omgevingsdiensten. Het IPO vindt het dan ook hoognodig tijd om samen met de VNG te horen wat het kabinet dan wel vindt van hun eerdere aanbod om zelf met oplossingen te komen. Hopelijk komt hierover op korte termijn meer duidelijkheid, opdat provincies en gemeenten zich beter kunnen voorbereiden op de komst van de Wabo! ●



Meer informatie bij Reinette Kiès, 070-8881210, RKies@ipo.nl

De luchtkwaliteit centraal

Ruimtelijke plannen hebben te kampen met allerlei onzekerheden die onlosmakelijk verbonden zijn aan de manier waarop de luchtkwaliteit wordt vastgesteld. Het advies 'De luchtkwaliteit centraal' moet hierin verbetering brengen.

Einde afvaldiscussie in zicht?

Medio oktober stemde de Milieuraad in met het akkoord van Commissie, Europees Parlement en de lidstaten over de kaderrichtlijn afvalstoffen. Maar is daarmee het einde van de afvaldiscussie in zicht?

Provincies vergroten bodembewustzijn

Hij zit erop: de 'Week van de bodem'. Het borrelde van de activiteiten, ook van provinciezijde. De week vormt de aftrap naar een praktijk van bewust bodemgebruik in de komende jaren. En dat vergt een grondige aanpak!

NO_x, het is niet niks!

Vanaf 2012 komt er hopelijk een einde aan enkele tegenstrijdigheden in de huidige Europese richtlijnen voor uitstoot van mono-stikstofoxiden (NO_x). Maar wat gaat er nu precies veranderen en waarom is dat zo belangrijk?

Duurzaam inkopen: gewoon doen!

In 2010 gaat de rijksoverheid voor 100 procent duurzaam inkopen, de gemeenten voor 75 procent en de provincies en waterschappen voor 50 procent. Deze inkoopmacht geeft een belangrijke prikkel aan innovatie en duurzaamheid in het bedrijfsleven.

De luchtkwaliteit centraal



Foto: Michiel Wijnbergh.

De vraag of al dan niet kan worden aan de normen voor luchtkwaliteit neemt tegenwoordig een centrale plaats in bij ruimtelijke plannen zijn. Daarbij wordt veelal geen rekening gehouden met allerlei onzekerheden, die onlosmakelijk verbonden zijn aan de manier wáárop de luchtkwaliteit wordt vastgesteld. Het advies 'De luchtkwaliteit centraal' moet hierin verbetering brengen.

Meer informatie bij Catrien van Dam, 070-4417647, ce.van.dam@pzh.nl

Het advies 'De luchtkwaliteit centraal' komt uit de koker van de Commissie Meten en Berekenen Luchtkwaliteit. Gekeken is naar hoe men het beste kan omgaan met al die onvermijdelijke onzekerheden bij het bepalen van de luchtkwaliteit. Het advies behelst vooral het berekenen van de luchtkwaliteit. Dijkgraaf Lambert Verheijen van het Waterschap Aa en Maas was voorzitter van de commissie.

Raakvlakken

Het advies heeft veel raakvlakken met het advies 'Sneller en Beter' van de commissie Elverding. De commissie geeft oplossingen langs drie sporen. Allereerst moet de gegroeide focus op maatregelen behouden en versterkt worden. Ook na afloop van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) moet de aanpak voor een betere luchtkwaliteit doorgezet worden. Dit komt zowel de volksgezondheid als de kansen voor ruimtelijke ontwikkelingen ten goede. Ten tweede moet anders omgegaan worden met de onzekerheid in het bepalen van de luchtkwaliteit. Er is behoefte aan een versneld inzetbaar pakket maatregelen, zodat ook bij tegenvallers tijdig aan de normen kan worden voldaan. Hiervoor zou een effecttoets uitgevoerd moeten worden. Tenslotte moet minder gerekend worden waar het kan, en beter waar het moet.

Aansluitend suggereert de commissie een protocol voor de actualisering van de Grootschalige Achtergrondconcentratie Nederland (GCN). Daarbij maakt de commissie onderscheid in een situatie met en zonder vastgesteld NSL. De monitoring van het NSL kan hierbij wellicht als effecttoets dienen.

Beter waarborgen

Met de adviezen beoogt de commissie verschillende doelen te bewerkstelligen. Belangrijk zijn de bescherming van de luchtkwaliteit beter te waarborgen en maatregelen doelmatiger in te zetten. Wenselijk is verder een substantiële verlichting van de rekenlast bij ruimtelijke plannen. Ook wil de commissie de bepaling van de luchtkwaliteit stabiel maken in de tijd en de juridische en gezondheidsrisico's bij ruimtelijke plannen aanzienlijk verkleinen.

Minister Cramer heeft het advies begin november aan de Tweede Kamer aangeboden. In nauwe samenhang met het advies 'Sneller en Beter' buigen de verschillende overheidslagen zich over de verdere uitwerking. De rijksoverheid heeft hierin het initiatief. Het advies is te vinden op de website van het ministerie van VROM, in het dossier Luchtkwaliteit onder de knop 'Kamerstukken'. ●

KORT

Negen snelwegpanorama's

De ministerraad heeft ingestemd met de structuurvisie voor de Snelwegomgeving 'Zicht op mooi Nederland'. Met deze visie wil het Rijk samen met de provincies de bebouwde en onbebouwde omgeving van snelwegen verbeteren en de waardering voor ons landschap vergroten. Ook selecteert het Rijk negen Nationale Snelwegpanorama's – open gebieden met unieke landschappelijke kwaliteiten die bijzonder kwetsbaar zijn voor verrommeling. De panorama's bieden stuk voor stuk zicht op prachtige landschappen die herkenbaar zijn als typisch Nederlands. De

negen doorkijkjes liggen binnen nationale landschappen. Het betreft de volgende gebieden: Eemland (A1), Wijde Wormer – Oostzaan (A7), Wiericke (A12), Wijk en Wouden (A4), Noord-Kennemerland (A9), Venen – Vecht (A2), Hoeksche waard (A29), IJsselvallei (A1) en Drentsche Aa (A28) ●

Klimaat- en energiepakket aangenomen

De milieuc commissie van het Europees Parlement (ENVI) heeft een reeks wetgevingsvoorstellen van de Europese Commissie aangenomen betreffende klimaat en energie. Doel hiervan is om tegen 2020 de CO₂-uitstoot met 20% te vermin-

deren. Het Parlement steunde in grote lijnen de voorstellen van de Commissie door in te stemmen met het veilen van emissierechten, de voorwaarden voor de afvang en opslag van CO₂ (CCS) en het inspanningsbesluit waarin de nationale doelstellingen worden vastgelegd voor het terugdringen van de broeikasgasuitstoot door niet-industriële sectoren. ●

Natuurinformatie in ruimtelijke plannen

Flevoland is de eerste provincie die op de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) wordt aangesloten. De provincie krijgt daarmee beter inzicht in de verblijfplaats van be-

schermde soorten. Bij ruimtelijke planvorming kan vanaf nu in een vroeg stadium rekening gehouden worden met deze soorten, waardoor onnodige bouwvertraging wordt voorkomen. Ook helpt de databank bij het bepalen van de locaties waar natuur zich het best kan ontwikkelen. De Gegevensautoriteit Natuur (GaN), benoemd door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, werkt aan een landelijke dekking van de databank. Deze innovatieve werkwijze maakt geo-informatie sneller en eenvoudiger toegankelijk voor andere overheden, bouwers, burgers. ●

Einde afvaldiscussie in zicht?



Foto: Michiel Wijnbergh.

Eind 2005 publiceerde de Europese Commissie haar voorstel voor een nieuwe kaderrichtlijn afvalstoffen. Dat was de start van een intensief onderhandelings-traject tussen Commissie, Europees Parlement en de lidstaten. Op 17 juni 2008 bereikten zij een akkoord, waarna de kaderrichtlijn op 20 oktober door de Milieuraad werd aangenomen. Maar is daarmee het einde van de afvaldiscussie in zicht?

Het antwoord is nee. De richtlijn moest eerst vertaald worden in alle talen van de Europese Unie. Vervolgens is de richtlijn op 22 november gepubliceerd in het 'Official Journal' van de EU. Twintig dagen na publicatie is de richtlijn in werking getreden, waarop de lidstaten nog twee jaar de tijd hebben om deze om te zetten in nationale wetgeving. Begin 2011 moet dit dus gebeurd zijn.

Betere definities

Op het moment van inwerkingtreding worden drie andere richtlijnen ingetrokken. Dat zijn de vigerende kaderrichtlijn afvalstoffen (2006/12/EG), de richtlijn verwijdering afgewerkte olie (75/439/EEG) en de richtlijn gevaarlijke afvalstoffen (91/689/EEG). Doelstellingen van de hele operatie waren immers: het aantal regels verminderen, een duidelijker onderscheid tussen wat wel en geen afval is en maatregelen vaststellen voor afvalpreventie en -beheer. 'Brussel' is daarin redelijk geslaagd. De definities van 'afvalstof' en 'afvalstoffenproducent' zijn weliswaar onveranderd, maar er zijn nieuwe en betere opgesteld voor achtereenvolgens hergebruik, verwerking, nuttige toepassing, voorbereiding voor hergebruik en recycling. Dit is gebeurd aan de hand van uitspraken van het Europese Hof van Justitie in tal van afvalzaken. Bovendien is nu duidelijker onder welke voorwaarden sprake kan zijn van een bijproduct. Voor nog aan te wijzen specifieke afvalstoffen staat aangegeven onder welke randvoorwaarden zij niet langer als afvalstof aangemerkt hoeven te worden. Wel moeten nog specifieke criteria ontwikkeld worden voor de al met name genoemde afvalstoffen: granulaten, papier, glas, metaal,

banden en textiel. Al met al zal er straks veel minder discussie zijn over het begrip afvalstof, maar veel hangt nog af van de manier waarop de richtlijn wordt geïmplementeerd in de Nederlandse Wet milieubeheer.

Afvalpreventieplannen

Nieuw is dat er afvalpreventieplannen opgesteld moeten worden. Voor Nederland heeft dat niet zo veel gevolgen, omdat in het Landelijk Afvalstoffenplan (LAP) preventie al is meegenomen. Het Europees Parlement wilde harde doelstellingen voor preventie in de richtlijn, maar dat is niet gebeurd. De lidstaten moeten dit nu zelf opnemen in de afvalpreventieplannen. De doelstellingen en maatregelen moeten de economische groei loskoppelen van de milieueffecten die samenhangen met de afvalstoffenproductie. Voor hergebruik zijn er wel harde doelstellingen opgenomen (50 procent voor stedelijk afval in 2020 en 70 procent voor bouw- en sloopafval). Verbranden van stedelijk afval in afvalverbrandingsinstallaties (avi's) is een nuttige toepassing, als volgens een bepaalde formule voldoende energie wordt teruggewonnen. Opmerkelijk tot slot is dat de Nederlandse trend om GFT (bio-afval) samen met overig huisvuil te verbranden, op de helling staat. In de nieuwe kaderrichtlijn moeten lidstaten juist maatregelen nemen om gescheiden inzameling te stimuleren en bio-afval te vergisten of te composteren. ●



Meer informatie bij: Karel Giesen, 073-6808444, kgiesen@brabant.nl

KORT

Landbouwtransitie

De veranderingsopgave waar de agrarische sector voor staat is ingrijpend. Er zijn nieuwe verbindingen nodig met de markt, de omgeving en de maatschappij. Deze zijn alleen te realiseren in grotere verbanden en met medewerking van alle belanghebbenden: boeren, tuinders, landbouworganisaties, overheden, maar ook ketenpartijen en maatschappelijke organisaties. In opdracht van LNV werkt Wageningen UR samen met deze partijen aan grensverleg-

gende concepten voor een duurzame agrarische productie. Naast het ontwikkelen van nieuwe kennis, gaat het hierbij óók om faciliteren bij het ontstaan van nieuwe samenwerking vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor meer duurzame vormen van landbouw. Kijk voor meer informatie op: www.syscope.wur.nl ●

Eerste 'Groene Zeepbel'

Op 27 november is de eerste Groene Zeepbel uitgereikt aan E.ON. Deze 'prijs' is bedoeld voor de grootste

greenwashcampagne, waarbij een bedrijf zich groener voordoet dan het is. De Groene Zeepbel is uitgereikt door Morgen, het studenten-netwerk voor duurzame ontwikkeling (voorheen Lhump). E.ON kreeg de zeepbel voor zijn reclame voor een nieuwe 'schone' kolencentrale. Greenpeace toonde eerder al met de Graadmeter voor energiebedrijven aan dat E.ON het meest vervuilende energiebedrijf van Nederland is. Het Duitse bedrijf wil die in heel Europa maar liefst acht nieuwe kolencentrales bouwen ●

Heftige discussie

De afgelopen jaren heeft tussen IPO en VROM een heftige discussie plaatsgevonden over open grenzen voor het verbranden van afvalstoffen als vorm van verwijdering. VROM en de Vereniging Afvalbedrijven wilden dit onvoorwaardelijk toestaan. IPO vond dat dit alleen mag als de verwijdering van ons eigen huishoudelijk afval in avi's door de import van afval uit het buitenland niet in gevaar komt. Uiteindelijk gaan de grenzen weliswaar open, maar mét een importplafond zodra onze avi's vol zitten met eigen afval. De nieuwe kaderrichtlijn afvalstoffen geeft het IPO volledig gelijk en gaat zelfs een stap verder: lidstaten kunnen ook voor de avi's die aangemerkt worden als installaties voor nuttige toepassing, dus met energieterrugwinning, import- en exportbeperkingen opleggen.

Europa-lobby wordt steeds professioneler

Europees milieubeleid en regelgeving worden steeds belangrijker. Toch loopt de Nederlandse voorbereiding op de verschillende be-stuursniveaus nog niet vlekkeloos. Recent verscheen hierover het rapport 'Brussels Lof' van de VROM-raad. De analyse en aanbevelingen waren voor de interprovinciale Kerngroep Europees Milieubeleid (KEM) reden om op 18 november een drukbezochte themabijeenkomst te organiseren.



Ochtendvoorzitter Ronald Groen ondervraagt de drie inleiders. V.l.n.r. Anne den Hollander, Natalie Harms en Ivette Meijerink en Ronald Groen. Foto: Joop Kramer.

'Brussels Lof' bevat vier centrale aanbevelingen:

1. Besteed tijdens de totstandkoming van Europees recht meer aandacht aan de gevolgen in Nederland voor recht en beleid, gezien de specifieke situatie hier. En maak ook beter gebruik van de kansen.
2. Blijf pleiten voor voldoende strenge Europese milieukwaliteitseisen, maar creëer daarbij wel ruimte voor specifieke omstandigheden binnen de lidstaat.
3. Vergelijk met andere lidstaten bij Europese dossiers waar omzettings- en toepassingsproblemen worden verwacht en kijk waar de ruimte in het EU-recht ligt.

KORT

Prijs voor Terpenplan

Het terpenproject 'Overdiepe Polder' van provincie Noord-Brabant heeft een internationale prijs gewonnen voor waterbewust

ontwerpen en wonen. De prijs is toegekend door de Duitse stichting Rheinkolleg uit zestig Europese inzendingen toe aan het Brabantse rivierverruimingsproject. Dit project beoogt een duurzaam veilige herinrichting de Overdiepe Polder, waarbij onder andere negen agrarische bedrijven op verhoogde terpen komen te staan. Het plan is samen met betrokken overheden, bewoners en ondernemers uit de regio ontworpen. De vakjury was van oordeel dat met name het feit dat het terpenplan is ontwikkeld door de bewoners zelf erg tot de verbeelding sprak. Het Rheinkolleg is een onafhankelijke stichting met als

doel verbetering van het leefmilieu in het stroomgebied van de Rijn. De 'Hauptpreis' van 3.000 euro zal ten gunste komen van de bewoners via de Belangenvereniging Overdiepe Polder, liet gedeputeerde Annemarie Moons weten •

IPPC-richtlijn beter nageleefd

Gemeenten en provincies boeken voortgang bij het uitvoeren van de Europese IPPC-richtlijn. Dat blijkt uit een analyse door de VROM-Inspectie (VI) en de Inspectie Verkeer en Waterstaat. Van de 556 bedrijven waar de provincies de installaties en de milieuvergunningen moeten controleren op naleving van de IPPC-eisen, voldoet inmiddels 93 procent aan die eisen. In april was dit nog maar 74 procent. De gemeenten met de grootste achterstanden zijn door de VI bezocht en beoordeeld. In die

4. Start op Europees niveau een discussie over de verschillen in rechtsbeschermingsmogelijkheden en de gevolgen daarvan in de praktijk.

Meer projectmatig

Tijdens de bijeenkomst ging een drietal inleiders dieper op de problematiek in. Na een -interactieve- toelichting van Ivette Meijerink (VROM-raad) op de vier aanbevelingen, vertelde Nathalie Harrems (VROM) uitvoerig over het verbetertraject van het ministerie. Om nieuw Europees recht beter te beïnvloeden, moet in de voorbereiding meer projectmatig worden gewerkt met bestuurlijke en interbestuurlijke dossierteams, hield zij haar publiek voor. Startnotities, impactanalyses, juridische doorlichting, feitenonderzoek en uitgeschreven standpunten moeten zorgen voor een professionelere standpuntbepaling op Europese dossiers. Aandachtspunten zijn de beperkte juridische menskracht en de ingewikkelde procedure tijdens de uitwerkingsfase van de regelgeving. Hoe kan Nederland dossiers goed volgen en van inbreng verzekerd zijn, is een vraag die door de professionalisering wordt getackeld. Van reactief naar pro-actief

Anne den Hollander (commissieadviseur Europese zaken Tweede Kamer) zette uiteen dat de Kamer in de toekomst meer pro-actief in plaats van reactief zal handelen. Voorop staat het versterken van de informatie, daarna worden prioriteiten gesteld met nadruk op de grote dossiers. Gezocht wordt naar geschikte beïnvloedingsmomenten en er worden adviezen ten bate van de Tweede Kamercommissie opgesteld. Ook gaat de Tweede Kamer een aantal trajecten helemaal volgen, zoals het dossier Territoriale cohesie. Voor de deadline van de EU-consultatie hierover komt er een rondetafelgesprek met bestuurders, waaronder die van het IPO en de VNG. Den Hollander riep op om bij het lobbytraject de Kamer niet over te slaan.

Dossierteams

Aan de hand van de vier aanbevelingen volgde een discussie met de zaal. Daaruit kwam onder meer naar voren dat de interbestuurlijk dossierteams Luchtkwaliteit en Bodem voorbeelden zijn van hoe vroegtijdig en goed wordt samengewerkt. Een meer integrale benadering van de IPO-inzet op het vlak van milieu, ruimtelijke ordening, economie en dergelijke is hard nodig. Datzelfde geldt voor het maken van duidelijker afspraken over eigen rollen, het benutten van netwerken en de eigen inzet. Het was een zeer nuttige themabijeenkomst. Of zoals ochtendvoorzitter Ronald Groen samenvatte: door in gesprek te gaan en samen het beïnvloedingstraject van de grote Europese dossiers op te pakken, verloopt de lobby steeds professioneler. ●

Joop Kramer, 0592-365822, j.kramer@drenthe.nl

40 gemeenten voldeed in oktober 73 procent van 669 bedrijven aan de eisen. De Europese Commissie heeft Nederland eerder in gebreke gesteld omdat niet alle bedrijven aan de eisen van de IPPC-richtlijn voldoen. De richtlijn verplicht om grote milieuvuulende bedrijven te reguleren met een integrale vergunning. Het gaat om bedrijven in de energiesector, metaalproductie en -verwerking, chemie, afvalsector en agro-voedingsindustrie. Bedrijven moeten vanaf november 2007 aan de IPPC-regels voldoen •

Strafrecht bij milieu-overtredingen

Op 24 oktober nam de Raad van Milieuministers een Europese richtlijn aan over de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht. Deze richtlijn is in mei jl. goedgekeurd door het Europees Parlement en wordt binnenkort ge-

publiceerd in het publicatieblad van de EU. Omdat delicten zich vaak op lokale schaal voordoen, is het voor decentrale overheden van belang te weten voor welke situaties strafrechtelijke sancties kunnen gelden •

Uitwerking EU-landbouwvoorstellen

Het IPO wil zich samen met het kabinet voorbereiden op de uitwerking van de voorstellen van de Europese Commissie voor het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid. Dat bleek tijdens het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer over de 'houtschoolschets' van het kabinet over het nieuwe beleid. Vanaf 2010 komen via de zogenoemde 'health check'-middelen beschikbaar. De Europese commissie heeft voorgesteld die middelen in te zetten voor klimaatverandering, hernieuwbare energie, biodiversiteit en watermanagement •

INSPIRE ontsluit geografische informatie

Voor de ontwikkeling en uitvoering van het milieubeleid is geografische informatie onmisbaar. In de praktijk laat de beschikbaarheid en bruikbaarheid hiervan vaak te wensen over. De Europese richtlijn INSPIRE moet dit euvel verhelpen.

Oorzaken van de slechte beschikbaarheid en uitwisseling van geografische informatie zijn zowel technisch, inhoudelijk als financieel. Belangrijk knelpunt is bijvoorbeeld het combineren van gegevens op meerdere niveaus (landelijk, regionaal, lokaal) of over provincie- en rijksgrenzen heen. Zo zijn er vaak verschillen in de gebruikte GIS-systemen en bestandsformaten. Inhoudelijk wijken semantiek (legenda's), datamodellen en actualiteit van elkaar af. Tot slot spelen ook de kosten van bestanden en copyrights een rol.

Oplossen

De Europese richtlijn INSPIRE gaat al deze problemen oplossen! INSPIRE verplicht overheden om hun geografische informatie te harmoniseren en met gestandaardiseerde technische infrastructuur te ontsluiten. Voordeel voor provincies is dat geografische milieu-informatie van 'anderen' beschikbaar komt. Wel dienen zij eerst nog de eigen gegevens te stroomlijnen en via de meta-



data te beschrijven. Daarbij moet de technische infrastructuur aangepast worden aan INSPIRE.

Consequenties bepalen

De Nederlandse implementatiewet ligt op dit moment bij de Tweede Kamer en treedt naar verwachting in mei 2009 in werking. De invoeringsregels worden op Europees niveau uitgewerkt. Ook worden de harmonisatiethema's beschreven en moet blijken welke provinciale datasets onder de richtlijn gaan vallen. Om de consequenties van INSPIRE voor de provincies te bepalen, voert

het onderzoeksbureau ZENC een impactanalyse uit bij de provincies. Dit gebeurt in opdracht van de interprovinciale overleggroep GEO.



Informatie: Wilbert Kurvers, wg.kurvers@prvlimburg.nl



Structuren

Het enthousiasme voor de belangen van het milieu kent pieken en dalen. Dat is al decennia lang het geval. De aandacht die klimaatverandering kreeg na Al Gore's inconvenient truth, lijkt al wat weggeëbd. Zijn bezoek aan Nederland van afgelopen oktober kreeg niet zo veel media aandacht als de eerste keer.

Momenteel lijkt de aandacht meer gericht op structuren.

Aanleiding zijn de discussies over een toekomstige omgevingsvergunning en kritische adviezen over toezicht, handhaving, en decentralisatie. Willen we wel of niet omgevingsdiensten? En zo ja, hoe moeten die dan precies vormgegeven worden? Ook in interprovinciaal verband is er discussie over structuren. De huidige opzet van interprovinciale milieuvakberaden dateert van 2002. Moeten we deze vakberaden opheffen of niet? En wat komt er dan voor in de plaats? Hoe organiseer je de dingen?

Uiteraard is het belangrijk dat er goede organisatiestructuren zijn. Maar we moeten niet te lang naar binnen kijken. De buitenwereld verwacht dat we concrete kwesties oppakken op het gebied van milieu. In mijn zoektocht naar een onderwerp voor deze column vond ik het moeilijk om een concreet milieuresultaat te benoemen dat de laatste drie maanden is bereikt. Dat kan aan mij liggen, maar ik vind dat het beter moet. Het nog te tekenen Klimaatakkoord IPO-Rijk gaat binnenkort wel een mijlpaal worden. Verder hoop ik dat 2009 een oogstjaar gaat worden. In de volgende Milieuwerk meer over de plannen voor interprovinciale milieuprojecten in 2009.

Joyce Klink
Coördinator interprovinciale milieuprojecten PRISMA



KORT

Taskforce biodiversiteit

Hans Alders wordt voorzitter van de taskforce biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen. De taskforce moet het kabinet concrete suggesties aanreiken voor het behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit op de langere termijn.

Probleem verouderde bedrijventerreinen neemt toe

Verouder en verloederde de bedrijventerreinen leggen een groeiend beslag op de schaarse ruimte in Nederland. Dit ondanks een groot aantal beleidsplannen om bedrijventerreinen die verouderd zijn te herstructureren. In het huidige tempo doorgaan, betekent dat het nog tientallen jaren duurt voordat het doel bereikt wordt. Van alle bedrijventerreinen in Nederland is naar schatting een derde deel in meer of mindere

mate niet meer volwaardig bruikbaar. Dit leidt tot een toenemende kans op leegstand en verloederd, overlast voor de (woon)omgeving en haperende verkeersstromen. Dit blijkt uit het onderzoeksrapport 'Herstructurering bedrijventerreinen' van de Algemene Rekenkamer. De meeste aan te pakken bedrijventerreinen in Noord-Brabant en Zuid-Holland liggen. In de provincie Utrecht is echter meer dan de helft van het areaal bedrijventerrein verouderd.

Nieuwe vulpunten ethanol en aardgas

Minister Eurlings van Verkeer en Waterstaat kent 1,8 miljoen euro subsidie toe aan 23 investeringsprojecten voor nieuwe vulpunten met de alternatieve brandstoffen aardgas en ethanol (E 85). Het ministerie stelt dit bedrag beschikbaar via het subsidieprogramma Tankstations Alternatieve Brandstoffen. Doel is

een landelijk dekkend netwerk van tankstations te realiseren waar alternatieve brandstoffen voor iedereen verkrijgbaar zijn. Het gebruik van alternatieve brandstoffen moet een bijdrage leveren aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot door het verkeer. Zo vermindert het gebruik van aardgas de CO₂-uitstoot met ruim 20 procent. Het gebruik van ethanol levert, afhankelijk van de gebruikte grondstof, zelfs 30 tot 80 procent CO₂-reductie op.

Klimaatscan Noord-Holland

Tauw heeft onlangs een klimaatscan uitgevoerd voor de provincie Noord-Holland. Daarbij is de uitstoot van koolstofdioxide, methaan en lachgas in kaart gebracht voor diverse doelgroepen, waaronder: energie, transport, industrie, bouw, landbouw en kantoren en winkels. Daarnaast zijn de emissies geïnventariseerd van bedrijven die een

milieujaarverslagplicht hebben. Hieruit bleek dat Noord-Holland 16% van de nationale broeikasgasemissies voor zijn rekening neemt. Alleen de provincie Zuid-Holland heeft een hogere uitstoot. Tauw pleit voor een periodieke klimaatscan van bijvoorbeeld eens per jaar. Dit creëert een beter inzicht in de provinciale klimaatveranderingen, zodat belangrijke veranderingen sneller worden opgemerkt.

Milieubewust lettertype

Printerinkt vervuult het milieu. Wie minder inkt verbruikt, spaart dus het milieu. Vanuit die eenvoudige gedachte heeft communicatiebureau SPRANQ een nieuw lettertype ontworpen dat fraai oogt maar toch inkt bespaart: het Ecofont. Het nieuwe lettertype is voor zowel particulieren als bedrijven gratis te downloaden van www.ecofont.nl.



Hij zit erop: de 'Week van de bodem'. Na tal van bodemactiviteiten eerder dit jaar vormde dit evenement het hoogtepunt. Tevens was de week de aftrap naar een praktijk van bewust bodemgebruik in de komende jaren. En dat vergt een grondige aanpak!

Provincies vergroten bodembewustzijn

Beeld van een grote bodemsaneringsoperatie in Arnhem, waar een wasserij de grond aanzienlijk heeft vervuild.

Foto: Michiel Wijnbergh.

Met de 'Week van de bodem' werden drie doelen nagestreefd. Aandacht vestigen op de noodzaak én mogelijkheden van bewust bodemgebruik, het met elkaar verbinden van bodemnetwerken en duurzaamheidsthema's én bewust bodemgebruik hoger op de politieke agenda krijgen. De week werd op 26 november geopend met de 'Dag van het maatschappelijke debat' en afgesloten met het symposium 'Bodem breed'. Ook provincies organiseerden activiteiten, variërend van excursies tot symposia. Gemeentewerken Rotterdam hield de 'Dag van de bodemgebruiker'. Een impressie van de activiteiten:

Einde sectorale tijdperk

Met een officiële bijeenkomst op 21 november benadrukte Zeeland op enthousiaste wijze nog maar eens dat ze als eerste provincie al haar gasfabriekterreinen heeft gesaneerd. Dit sloot naadloos aan op de thema's van het initiatief Bewust Bodemgebruik. "De bijeenkomst markeerde voor ons ook het einde van het sectorale bodembeheer", aldus Walter Jonkers,

"In de toekomst benaderen we bodemthema's integraal"

senior beleidsmedewerker bodembeheer. "In de toekomst benaderen we bodemthema's integraal. Duurzaam bodembeheer is daarbij het adagium. Dat is een radicale koerswijziging."

Voor de 'Dag van de Zeeuwse bodem' op 26 november was de belangstelling meteen al groot. Zeeland is ambitieus, innovatief en werkt momenteel volop aan de ontwikkeling van

't Zeeuws bodemvenster. "Een hoogwaardige internettoepassing die beleidsmakers, planologen, gemeenten en gebiedsontwikkelaars moet wijzen op de mogelijkheden en beperkingen van de bodem en ondergrond binnen hun plangebied", legt Jonkers uit. Onderdeel van de applicatie is een op locatie gemaakte bodemfilm. Tijdens het symposium BodemBreed verzorgde Zeeland samen met Friesland en Zuid-Holland een sessie over de provinciale visie op duurzaam gebruik van bodem en ondergrond. Tegelijk wezen Gedeputeerde Staten het prachtige duingebied Oranjezon op Walcheren



De 'Dag van het maatschappelijk debat' was een groot succes. Foto: Josja Veraart.

aan als aardkundig monument. De Zeeuwse Courant wijdde in samenwerking met de provincie een speciaal katern aan de bodem. Jonkers: "Dat leek ons een goede manier om de veelzijdigheid van de bodem onder de aandacht te brengen. Dat is namelijk hard nodig." Mensen moeten weer leren om bewust gebruik te maken van mogelijkheden die bodem en ondergrond bieden. Ook beperkingen moeten deel uitmaken van ons bodembewustzijn. Net als de rest van het land staat Zeeland voor flinke maatschappelijke opgaven. "Klimaat, energie en verrommeling aanpakken vergt dat we alle zeilen bijzetten."

Gebiedsgericht bestuur

De provincie Noord-Holland sprak tijdens de 'Dag van het maatschappelijk debat' over bewust bodemgebruik. "We wilden stilstaan bij de vraag hoe partijen gezamenlijk verantwoord en duurzaam bodembeheer kunnen realiseren", zegt Eric Khodabux, beleidsadviseur Bodem. Begonnen werd met een voorlopige uitwerking van twee hoofdthema's uit de landelijke bestuursovereenkomst: de ondergrond en gebiedsgericht grondwaterbeheer. Sprekers Rob Velt en Lex de Vogel gingen achtereenvolgens in op de noodzaak van gebiedsgericht bestuur en de provinciale visie op warmte/koudeopslag in Noord-Holland. Maar uiteindelijk ging het om conclusies en actiepunten om bewust bodemgebruik en gebiedsgericht bodembeheer een impuls te geven. "Daarom hebben we gekozen voor een debat ter afsluiting van het

"Leren bewust gebruik te maken van de mogelijke heden van bodem en ondergrond"

programma", aldus Khodabux. Hij beschouwt de week vooral als een mooie aanleiding om met huidige en toekomstige (bodem)partners te debatteren over de kansen en dilemma's van bodemgebruik en ondergrond.

Themawandelingen

In Gelderland werden themawandelingen uitgezet door het Gelders Bodemeraad. Dit is een overlegorgaan van provincie, gemeenten en waterschappen. "Doel is de bodemwetgeving samenhangend uit te voeren", vertelt voorzitter Arjan de Visser. De stadswandeling in Arnhem voerde langs locaties waar ondergronds gebouwd wordt. Die in Apeldoorn langs plekken met gebiedsgericht grondwaterbeheer. Ook het symposium over aardkundige waarden in Lingewaard werd enthousiast begroet. De nieuwe, bewuste benaderingswijze van de bodem en ondergrond noodzaakt volgens De Visser tot verbreding van het werkveld. "De 'Week van de bodem' was een uitgelezen mogelijkheid om dat te stimuleren."

3D-visie op bodem

Drenthe benadert de bodem driedimensionaal. Gebruik van de bovengrond betekent óók kijken naar de ondergrond en andersom. Er is immers sprake

"Bodem speelt een hoofdrol in ons energie- en klimaatvraagstuk"

van een wisselwerking. Onder de noemer 'De kracht van 3D' voegde Drenthe daarom ook twee Klimaat-en-Energiedagen toe aan de door gedeputeerde Tanja Klip geopende week. Communicatiemedewerker Andrea van den Boogaart: "De bodem speelt een hoofdrol in ons energie- en klimaatvraagstuk. Die boodschap wilden we met verve uitdragen. Met onze activiteiten wilden we partijen en thema's met elkaar verbinden." Het doel was driedig: kansrijk omgaan met klimaat, energiebenutting en besparing en bewust bodemgebruik.



Dit vervuilde terrein kreeg een nieuwe 'natuur'-toekomst! Foto: SenterNovem.

Basis voor duurzaamheid

Gemeentewerken Rotterdam plaatste de 'Dag van de bodemgebruiker' in de context van bewust en duurzaam bodemgebruik in stedelijk gebied en havens. "De nadruk lag op de uitdagingen en dilemma's in de bodemontwikkeling in de Rotterdamse agglomeratie", vertelt organisator Johannes Slagter. "We hebben te maken met intensief en meervoudig bodemgebruik, met dichte bebouwing en met omvangrijke projecten. Denk aan de activiteiten rondom het Centraal Station." De deelnemers kregen in een gevarieerd programma met lezingen, excursies en workshops een beeld van toekomstige ontwikkelingen. "Tegelijkertijd is een kritische blik geworpen op het huidige bodemgebruik." Motto van de dag was 'Bodem, de basis voor een duurzame welvaart', afkomstig van bodemspecialist Sytze Keuning. Hij verzorgde - evenals Henk van Zoelen (Senter Novem/ Bodem+) en Ruud Cino (VROM) - een lezing in het ochtendprogramma.

"Het benutten van de ondergrond past in onze duurzaamheidsgedachte"

Samen met marktpartijen

De provincie Utrecht houdt met de contactgroep Bodembeleid jaarlijks een werkconferentie voor marktpartijen. Dit jaar werd de conferentie gehouden tijdens de 'Week van de bodem'. Doelbewust, volgens Ellen van Stratum, projectleider bij de afdeling Bodem en Water. De onderwerpen in het netwerkoeverleg, de provinciale doelstellingen en de thema's van de 'Week van de bodem' sloten immers mooi op elkaar aan. Van Stratum: "We wilden inventariseren hoe projectontwikkelaars, juristen, makelaars en adviseurs aankijken tegen ons bodembeleid en onze ambities - reflectie dus." Een van die ambities is een duurzame bodem bij ontwikkelingsprojecten in het landelijk gebied. Niet minder belangrijk is de vraag hoe de ondergrond te betrekken bij grondwatersanering in stedelijk gebied. "Het benutten van de ondergrond, gecombineerd met de aanpak van grootschalige grondwaterverontreiniging, past in onze duurzaamheidsgedachte. Iets waar de provincie Utrecht veel waarde aan hecht." In dat kader kwamen ook de plannen met het Utrechtse stationsgebied ter sprake. Van Stratum vond de 'Week van de bodem' een waardevol initiatief: "Het bodembeleid kan niet meer sectoraal benaderd worden. Tijdens deze manifestatie is de bodem vanuit heel verschillende invalshoeken belicht. Dat is winst." ●

Jaap Krijtenburg i.o.v. SenterNovem

Europa voort op ingeslagen weg

De Europa-verkiezingen in 2009 werpen hun schaduw vooruit in het Werkprogramma 2009 van de Europese Commissie. Veel-omvattende initiatieven komen hierin niet naar voren. Wel zijn in 2007 en 2008 behoorlijk wat initiatieven op het gebied van energie en klimaatverandering genomen. Die zitten nu in de pijplijn en worden veelal in 2009 afgerond.

Het werkprogramma is onderverdeeld in vier prioriteiten: 'Groeï en banen', 'Klimaatverandering en duurzaam Europa', 'Europa dichtbij de burger' en 'Europa als wereldpartner'. Vanuit milieu in Europese zin - water, milieu en natuur - gaat het vooral om de eerste twee prioriteiten. In 'Groeï en banen' valt vooral op de smart support aan bedrijven, om hen te helpen energie-efficiëntie en innovatieve schone technologie te ontwikkelen. Dat is belangrijk voor het uitvoeren van de Lissabon-strategie.

Duurzaamheid

Duurzaamheid vormt nog steeds de basis van het EU-beleid. Om een zekere, duurzame en concurrerende energievoorziening te realiseren, verschijnt in 2009 de 'Strategic Energy Review'. Verder wordt in 2009 specifiek gekeken naar de toekomst van de duurzame ontwikkelingsstrategie en naar het 'vergroenen' van het transportbeleid. Bij de hervorming van het visserijbeleid is

biodiversiteit een belangrijk item. Bij de implementatie van de Health Check speelt biodiversiteit ook een belangrijke rol, evenals klimaatverandering, hernieuwbare energie en watermanagement. Interessant is bovendien een herziening van de Staatssteuncode op het gebied van Best Practises. Dit biedt misschien mogelijkheden voor financiële ondersteuning van schonere technologieën.

Kopenhagen

Centraal in 'Klimaatverandering en duurzaam Europa' staat het vervolg op Kyoto: de VN Klimaatconferentie in Kopenhagen in 2009. De drie kerndoelen 20-20-20 in 2020 – oftewel 20 procent broeikasgasreductie, 20 procent her-



Joop Kramer, 0592-365822, j.kramer@drenthe.nl

nieuwbare energie en 20 procent meer energie-efficiëntie – hebben nog steeds de hoogste prioriteit, ondanks de financiële crisis. De EU-inzet voor 'Kopenhagen' wordt begin 2009 bekendgemaakt. ●

KORT
Populariteit ISO 14001-certificaat neemt toe
Het aantal duurzaam ondernemende Nederlandse bedrijven met een ISO 14001-certificaat is de laatste drie jaar fors toegenomen. Had in 2005 nog 55 procent van alle duurzame ondernemingen een dergelijk certificaat, dit jaar is het percentage gestegen tot 66 procent. Dit blijkt uit een onderzoek van de Stichting SCCM (Stichting Coördinatie Certificatie Milieu- en arbomanagementsystemen), dat onlangs is gepubliceerd. ISO 14001 is de wereldwijd geaccepteerde norm met eisen voor een milieumanagementsysteem.

Zie verder de website van SCCM: www.sccm.nl ●

Duurzaamheidsportal
'Duurzaam2020.nl' beoogt hét portaal te zijn op het gebied van duurzaamheid. Voor een ieder die professioneel betrokken is of geïnteresseerd is in duurzaamheid, vormt de site de startpagina. Ook is www.duurzaam2020.nl de koepel waar netwerken op het gebied van duurzaamheid een plaats hebben of kunnen krijgen. De website is een initiatief van advies- en ingenieursbureau DHV. B.V. Het initiatief hier toe is genomen vanuit het Nationaal Sustainability Congres (www.sustainability-congres.nl) ●

Stoplichten op groene stroom

In 2009 stapt de provincie Utrecht over op groene stroom voor haar eigen verkeersregelingsinstallaties en openbare verlichting zoals lantaarnpalen en stoplichten. Met deze maatregel reduceert de provincie als organisatie haar totale uitstoot van CO₂ met ongeveer 70%.

Geen afvalstoffen in diepe ondergrond

Het IPO is voorstander van een wettelijk stoptverbod van bepaalde afvalstoffen. Het gaat om stoffen die vallen onder de zogenoemde Annex II, bijlage bij de Europese kaderrichtlijn storten. Zo'n verbod

brengt helderheid en eenduidigheid. Overigens betekent dit niet dat het IPO voor een geheel stoptverbod in diepe ondergrond is. Het huidige beleid voor bovengronds storten biedt voldoende soelaas. In een brief vraagt het IPO de minister van VROM rekening met deze standpunten te houden als zij met IPO, VNG en de Unie van Waterschappen in 2009 een convenant afsluit ●



gastcolumn

Bart Heller, gedeputeerde provincie Noord-Holland

Mans meets Beck

De Duitse socioloog Ulrich Beck karakteriseert in zijn boek Risikogesellschaft uit 1986 de moderne samenleving als een risico-samenleving, gebouwd op wetenschappelijke en technologische kennis. Kennis, die behalve voorspoed ook risico's met zich meebrengt. Deze risico's, voor 'gewone' mensen niet of nauwelijks te bevatten, vormen een wezenlijk kenmerk van onze technologisch gedreven samenleving. Daarmee hebben we ons lot in handen gelegd van experts: we kunnen niet anders dan er op vertrouwen dat zij de risico's die overal om ons heen continu aanwezig zijn en ons leven bedreigen, beheersbaar houden. Al in het jaar van publicatie illustreerde de kernramp van Tsjernobyl op pregnante wijze deze these van Beck. Mede dankzij 'Tsjernobyl' werd Risikogesellschaft een bestseller.

Sindsdien is het thema van Beck alleen maar actueler geworden. De strijd om een beter milieu uit de jaren '80 van de vorige eeuw is in zekere zin aan het eigen succes ten onder gegaan: 'milieu' is volledig geïncorporeerd in wet- en regelgeving middels normen, 'achtergrond-stralingsniveaus', 'best beschikbare technieken' en wat dies meer zij. Voor geen gewone sterveling meer te volgen, maar in toenemende mate het exclusieve domein van al dan niet zelf verklaarde experts. Een milieuvergunning voor staalbedrijf Corus heeft de omvang van het

telefoonboek van een middelgrote stad en is aan gewone burgers niet meer uit te leggen of te communiceren. Maar ook ogenschijnlijk eenvoudige en alledaagse milieuvergunningen zijn in toenemende mate getechnocratiseerd en gejuridiceerd en verworpen tot speeltjes van universitaire geschoolde specialisten. In deze context zijn ook overheden bij het vervullen van hun taak om middels kaderstelling en voorschriften de inwoners zoveel mogelijk te vrijwaren van levensbedreigende risico's, afhankelijk geworden van de kennis van experts. Kennis die deze overheden steeds minder zelf in huis hebben of in staat zijn in eigen huis te organiseren.

Het is hier dat Jan Mans Ulrich Beck ontmoet. Mans en zijn commissie signaleren dezelfde afhankelijkheid van immer complexere, globaliserende technologieën bij het stellen en handhaven van regels op het gebied van milieu, ruimte en bouwen. Zijn antwoord is om door schaalvergroting de noodzakelijke kennis en kunde te bundelen in grotere eenheden: omgevingsdiensten. (Gezien zijn verder scherpe analyse, vergeven we hem zijn denkfoutje dat deze samen zouden moeten vallen met de huidige veiligheidsregio's.) De analyses van Beck en Mans verdienen het dat provincies én gemeenten hier zonder dralen hun schouders onder zetten.

Limburg wil af van toenemende geluidhinder



Foto: provincie Limburg.

Binnen vijf jaar wil Limburg de trend van toenemende geluidhinder keren. Dat moet gebeuren dankzij een unieke samenwerking tussen gemeenten en provincie, uitgewerkt in de beleidsvisie 'Geluid verantwoord beleven in Limburg'. Naast een visie behelst dit ook een gezamenlijke aanpak van prioritaire thema's.

Aanleiding voor de nieuwe aanpak is dat de (ervaren) geluidhinder toeneemt, het besef dat de bestaande aanpak niet toereikend was en de wijziging van wet- en regelgeving. De Regiegroep Geluid Limburg, bestaande uit ambtenaren legde met de visie een streefbeeld neer en verkreeg daar inmiddels bestuurlijk commitment voor. De komende tijd wordt de visie ingebed in vooral het gemeentelijk beleid en wordt de ontwikkelde aanpak, gezamenlijk ter hand genomen.

Trend keren

Gedeputeerde Bert Kersten is enthousiast over de resultaten tot dusver. "Duurzame ontwikkeling is gebaat bij het beheersen en terugdringen van geluidhinder. Een kwalitatief hoogwaardige regio combineert immers economische ontwikkeling met een aangenaam en gezond woon- en werkklimaat. Onmiskenbaar is geluid hierbij een belangrijk aspect." De beleidsvisie bevat twee belangrijke elementen. Allereerst plaatst het geluidsbeleid en geluidhinder binnen grotere beleidskaders, zoals duurzame ontwikkeling, leefomgevingskwaliteit, gezondheidskundige aspecten en hinderaspecten. Daarnaast is er sprake van een gewenst toekomstbeeld voor Limburg. Dit komt tot uiting in een strategische doelstelling: het keren van de trend van een toenemende geluidhinder.

Meer samenwerken

Concreet betekent dit dat gemeenten en provincie moeten beschikken over een adequate beleidsvisie voor de aanpak van geluidhinder en dat de uit-

voering van beheerstaken specifiek moet worden vastgelegd. De geluidskwaliteit moet uiteindelijk aansluiten op de functie van een gebied. Tegen de achtergrond van de onderzochte geluidssituatie in Limburg is tijdens een provinciebrede, ambtelijke bijeenkomst, het Platform Geluid, een peiling gehouden over geluidsprioriteiten. Hieruit is een lijst van thema's gedistilleerd. In willekeurige volgorde gaat het om geluidshinder tijdens evenementen in de binnenstad of kern, wegverkeerslawaai, burenlawaai, stiltegebieden en stille gebieden, vliegtuiglawaai en (nachtelijk) railverkeer. Samen zullen de partijen de in de visie vastgelegde oplossingsrichtingen voor deze problemen de komende jaren nader invullen. Naast het combineren van ambtelijke en bestuurlijke inzet wordt daarbij ook meer samengewerkt met andere sectoren.

Operationaliseren

Gemeenten en provincie moeten de beleidsvisie borgen in een eigen geluidnota of vastleggen als uitwerking van bestaand beleid. Daarnaast moet een gezamenlijke koers gevaren worden bij ontwikkeling van nieuw beleid en de implementatie van de prioritaire thema's. De Regiegroep moet dit ondersteunen. De nadruk ligt op een programmatische uitvoering. Dit vergt van de Regiegroep een productontwikkende, organiserende, stimulerende, begeleidende en adviserende rol. De Regiegroep is momenteel bezig de organisatie hiervoor in te richten. Een en ander vormt een belangrijk programmapunt in het provinciale coalitieprogramma Bereikbaar en Duurzaam Limburg. De facilitering moet ook voor een belangrijk deel worden gefinancierd met gelden uit dit programma. Gemeenten, provincie en gezondheidsdiensten brengen personeel en deskundigheid in. ●

Meer informatie bij Jean Vroemen, voorzitter Regiegroep Geluid, 043-3897648, jhgm.vroemen@prvlimburg.nl



NO_x, het is niet niks!



Foto: Michiel Wijnbergh.

De Directive Industrial Emissions, de ontwerp-richtlijn industriële emissies van de Europese Commissie en opvolger van de IPPC-richtlijn, maakt vanaf 2012 hopelijk korte metten met enkele tegenstrijdigheden in de huidige Europese richtlijnen voor uitstoot van mono-stikstofoxiden (NO_x). Maar wat gaat er nu precies veranderen en waarom is dat zo belangrijk?

NO_x is de verzamelnaam voor de mono-stikstofoxiden NO₂ en NO. Deze stoffen ontstaan bij alle vormen van verbranding op een hoge temperatuur. Ze veroorzaken mede milieuproblemen als smog, gaten in de ozonlaag en zure regen. Daarom zijn deze stoffen in zowel EU-richtlijnen als Nederlandse wetgeving aan de orde gesteld.

Richtlijnen

Onderzocht is nu hoe de richtlijnen IPPC (industriële installaties), NEC (emissieplafonds lidstaten), WID (afvalverbrandingsinstallaties), LCP (stookinstallaties) en emissiehandel NL de uitstoot van NO_x reduceren. Hieruit bleek dat iedere richtlijn zijn eigen eisen stelt. Verder vormen de vele normen een onoverzichtelijk en soms zelfs tegenstrijdig geheel, bijvoorbeeld bij IPPC versus emissie-

handel NL. De nieuwe richtlijn Directive Industrial Emissions (DIE) voegt de IPPC, WID en LPC samen, waardoor vanaf 2012 enkele tegenstrijdigheden verdwijnen. Wel is er momenteel nog onduidelijkheid over de normering voor de installaties binnen de DIE zelf. Tabel 1 geeft een duidelijk overzicht van de huidige richtlijnen en hun invloed op NO_x-beperking.

In de huidige Directive Industrial Emissions (DIE) is geen verbinding met de NEC-richtlijn voor de nationale emissieplafonds gemaakt. Dat had wel gekund, bijvoorbeeld met een emissiehandelssysteem voor de industriële categorieën, op basis van een NEC-plafond voor de eigen Europese industrie. De installaties die hieraan meedoen worden dan uitgesloten van de emissie-eisen uit de Europese referentiedocumenten

over Best Beschikbare Technieken (BREF's).

Emissiehandelssysteem

Momenteel is het Nederlandse emissiehandelssysteem voor NO_x van kracht, maar nog niet echt actief. Dit komt enerzijds doordat de opgelegde omrekenfactor (de zogenaamde PSR-normen) momenteel nog toereikend zijn voor de meeste Nederlandse installaties. Er is dus geen tekort aan rechten. Het andere 'probleem' is dat de meeste installaties die meedoen met de emissiehandel moeten voldoen aan de IPPC-richtlijn en de daarmee verbonden BREF's. Daardoor hebben ze al een lage uitstoot van NO_x.

Aanbevelingen

Voor de vaststelling van de richtlijn industriële emissies moet in

Europees verband allereerst nog eens goed gekeken worden naar de integratie van de richtlijnen voor stook- en verbrandingsinstallaties. De vraag is welke rol de BREF-normen hierin spelen en hoe conflicten vermeden kunnen worden. Ten tweede moet Europees onderzocht worden of industriële installaties vrijgesteld kunnen worden van de NEC-plafonds, door aanpak in de DIE of via emissiehandel. Derde aandachtspunt is dat in Nederland zelf een maximum moet worden gesteld aan de uit te geven emissierechten naast de PSR-norm van de NO_x-emissiehandel. Dit voorkomt groei van de NO_x-uitstoot en stimuleert wellicht ook de overgang op andere energiebronnen. Tot slot moeten de bevoegde Nederlandse overheden bij nieuwe installaties de laagste emissienormen uit de range van BREF's hanteren. Uit het onderzoek is gebleken dat bedrijven hier geen moeite mee hebben.

Dit kan met beleid vanuit het Rijk worden vastgesteld. ●



Meer informatie bij: Michael van Binsbergen, 070-4417490, mjgr.van.binsbergen@pzh.nl

Tabel 1. Overzicht huidige richtlijnen en hun invloed op NO_x-beperking

	IPPC	WID	NEC	LCP	Emissiehandel
Inwerking sinds	24 september 1996	4 december 2000	23 oktober 2001	23 oktober 2001	1 juni 2005
Toepassingsgebied	De industrie	Afvalverbrandingsinstallaties	Gevoelige natuurgebieden/verbetering volksgezondheid	Stookinstallaties >50 MW	De industrie
Eis	Emissienormen in BREF's	Emissienormen	Maximale emissieplafonds	Emissienormen	PSR norm
Uitwerking in NL	BBT Wm vergunningen	Het besluit Bva	Nationale plafonds en convenanten	Het besluit Bees	Emissierechten

Duurzaam inkopen: gewoon doen!



De overheid koopt jaarlijks voor zo'n 40 miljard euro in. Door gebruik te maken van deze inkoopmacht wordt een prikkel gegeven aan innovatie en duurzaamheid in het bedrijfsleven. In 2010 gaat de rijksoverheid voor 100 procent duurzaam inkopen, de gemeenten voor 75 procent en de provincies en waterschappen voor 50 procent.

Foto: Istockphoto.com / Marek Polchowski.

Duurzaam inkopen zit in de lift, zo blijkt uit de onlangs verschenen voortgangsrapportage van minister Cramer. Uit de rapportage blijkt dat de milieucriteria van 31 productgroepen gereed zijn en dat de criteria voor de resterende 49 productgroepen nog dit jaar of in het eerste kwartaal van 2009 gereed komen. Daarmee is de basis gelegd voor duurzaam inkopen door de overheid.

Campagne

Op andere punten is eveneens voortgang geboekt. Zo is gestart met het opnemen van 'cradle to cradle'-elementen in de milieucriteria voor duurzaam inkopen: productkenmerken als herbruikbaarheid, demonteerbaarheid en het gebruik van secundaire grondstoffen worden daarin opgenomen. Daarnaast is gestart met de campagne 'Duurzaam inkopen: gewoon doen!' VNG, IPO en Unie van Waterschappen organiseren meer dan honderd cursussen en bijeenkomsten voor bestuurders en inkopers van gemeenten, provincies en wa-

terschappen. Ook andere organisaties hebben belangstelling voor duurzaam inkopen. Binnenkort tekenen universiteiten en hogescholen een verklaring dat zij hun inkoop voortaan volgens duurzame principes zullen doen. Verder zijn het middelbaar beroepsonderwijs, het voortgezet onderwijs en het basisonderwijs benaderd.

Europa doet mee

In Europees verband begint duurzaam inkopen inmiddels ook vaste vorm aan te nemen. De Europese Commissie publiceerde de 'Government Green Procurement', een kader dat moet leiden tot een systeem van duurzaam inkopen bij alle lidstaten. De commissie heeft, op voorpraak van Nederland, gekozen voor een doelstelling in 2010 van 50 procent duurzaam inkopen per lidstaat. ●

KORT

Aquacultuurpark

In Noord-Holland Noord komt het eerste Nederlandse 'aquacultuurpark': een speciaal bedrijventerrein voor de teelt van vis, schaal- en schelpdieren en van zilte gewassen en algen. Op het bedrijvenpark komen ook bedrijven voor duurzame energie en waterbehandeling en een kennisinstituut. Een overeenkomst daarover is op 21 november ondertekend door Multi-Green fish BV, het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, KvG1 BV en de Coöperatie Aquacultuur Nederland. De partijen hebben de ambitie om korte termijn het eerste Aquacultuurpark in Nederland in gebruik te nemen. Daarbij wordt gestreefd naar goed functionerende water- en energiekringlopen.

Er komen dus zeker ook (gesloten) ketenprojecten op het gebied van hergebruik van materialen, voeding, waterzuivering en duurzame energie. ●

Nationale Waterstof Coalitie

De gemeenten Amsterdam en Rotterdam richten een Nationale Waterstof Coalitie op. In dit platform gaan bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en overheden samenwerken om waterstof grootschalig toe te passen. De coalitie wil een belangrijke bijdrage leveren aan nationale beleidsdoelen op het gebied van klimaat, luchtkwaliteit, energievoorziening en innovatie. De Nationale Waterstof Coalitie heeft als doel de waterstoftech-

nologie verder te ontwikkelen, de toepassing ervan te versnellen en kansen te creëren voor het Nederlandse bedrijfsleven. ●

Laat Nederland niet stikken!

In de publicatie 'Laat Nederland niet stikken' geeft Stichting Natuur en Milieu een overzicht van de ernst van luchtvervuiling in de verschillende Europese landen en de schadelijke effecten daarvan voor de volksgezondheid en de natuur. De feiten en cijfers in de publicatie zijn gebaseerd op studies van gezaghebbende onderzoeksinstituten in Europa, veelal uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie. De publicatie laat onder meer zien dat de emissies van luchtvervuiling in Nederland

het hoogste zijn van Europa en dat in 2020 de hoeveelheid fijn stof in Nederland nog 20 tot 100 procent hoger is dan de gezondheidsadvieswaarden van de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO). Afhankelijk van de rekenmethode bedraagt de economische schade voor Nederland van luchtvervuiling 4 tot 40 miljard euro per jaar. Terwijl de kosten van milieuregelingen om deze schade te voorkomen maar een fractie hiervan bedragen. Nederland en Europa verspillen dus ontzettend veel geld.

De brochure is te downloaden van de site van Natuur en Milieu: www.snm.nl ●

Motiveren en inspireren via klimaattoer

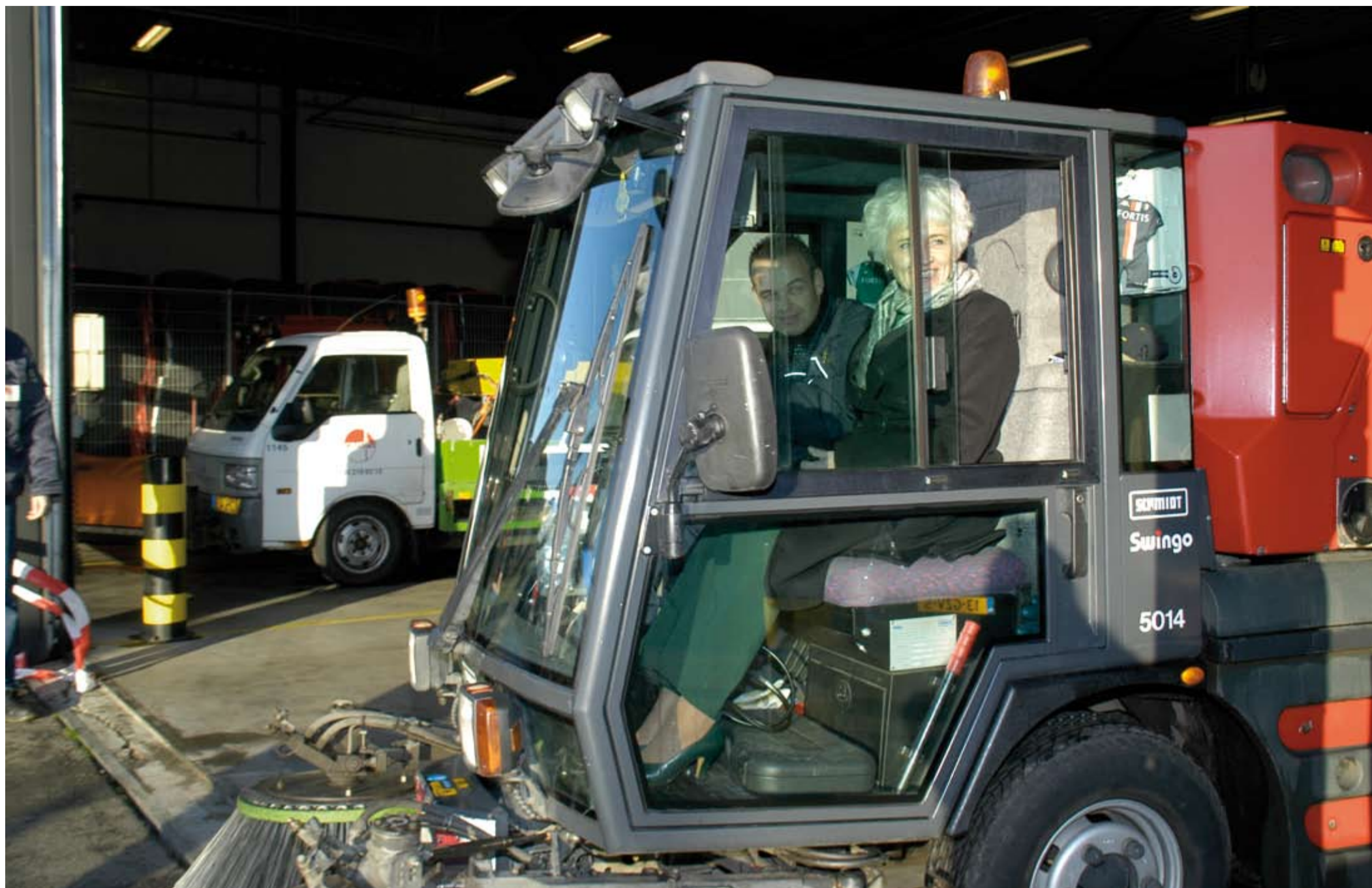


Foto: Gemeente Leeuwarden.

Om persoonlijk polshoogte te nemen van de klimaatinitiatieven van gemeenten en provincies toert minister Cramer momenteel door Nederland. De rondtocht startte onlangs met een bezoek van de minister aan Leeuwarden, met als centraal thema schone mobiliteit.

Centraal thema van start van de klimaattoer vormde het energieakkoord van de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe. Belangrijk onderdeel vormt de uitvoering van het '100.000 voertuigenplan'. "Heerlijk concreet is dit plan", luidde de enthousiaste reactie van de bewindsvrouw. Doel van het plan is 100.000 op schone brandstof of elektrisch aangedreven voertuigen in 2015. "Kenmerkend aan het noorden is dat men praktisch te werk gaat, met korte lijntjes tussen bestuurders en bedrijfsleven", aldus Cramer. Zij achtte dit van groot belang. "Het draait bij deze transitie naar andere brandstoffen immers om veel partijen aan tafel te krijgen en de krachten te bundelen. Daarnaast kom ik ook het kunstje afkijken, zodat we het op grotere schaal verder kunnen brengen."

Wensen

Het bedrijfsleven, gemeenten en provincies grepen de gelegenheid aan om bij de minister aan te dringen op consistent beleid. Belangrijkste gezamenlijke wens is één loket voor subsidiegeld, dat vooral gedurende de startfase van projecten nodig is. De minister benadrukte dat subsidie alleen loont als na een aantal jaar men zelf 'de broek ophoudt'. "Ik kan niet oneindig ergens geld

in pompen." Het bedrijfsleven kwam ook met een roep voor het instellen van een landelijk platform 'elektrische mobiliteit'. Dit platform moet kennis op dit vlak bundelen, zodat er goed zicht ontstaat op de ontwikkelingen en knelpunten. Minister Cramer reageerde enthousiast en gaf aan veel te voelen voor zo'n landelijk platform.

Bredere bekendheid geven

De minister zal het komende jaar regelmatig het land intrekken om kennis te nemen van kansrijke klimaatinitiatieven. Minister Cramer wil met haar toer de initiatiefnemers een hart onder de riem steken en bewerkstelligen dat succesvolle klimaatmaatregelen van gemeenten, provincies, bedrijven en burgers bredere bekendheid krijgen en zo anderen inspireren tot soortgelijke initiatieven ●

Jan de Graaf

Documentaire

Onderzoekers van Alterra Wageningen bestuderen de gevolgen van zeespiegelstijging in een bijzonder experiment op ware grootte: Ameland. Hier is door gaswinning de bodem 30 cm gezakt, evenveel als de zee op korte termijn omhoog dreigt te komen. Welke delen van het kustland-schap kunnen dit bijbenen? De documentaire heeft een lengte van 6 minuten en is te zien op: www.opgewarmdnederland.nl